

[Lynnerup Nielsen.]

brandpolitilov og andre steder. Det må da også være naturligt og helt i sin orden, at myndigheden lægges i kommunalbestyrelserne, i de mindre kommuner i amtsbygningrådet; det vil være nødvendigt, om der skal være det rette fodslag mellem byplanlovgivningen og en samlet landsbyggelov.

Også mit parti er altså klar over, at en lov som denne, der skal tjene som en landsbyggelov, hvorunder købstæder, bymæssige bebyggelser og de mindre flækker skal kunne udvikle sig, samtidig med at forholdene er så væsensforskellige, givetvis må have et indhold, der svarer til de stærkt varierede områder. Vi vil da heller ikke finde det naturligt, om der efter et indgående udvalgsarbejde vil foreligge en del ændringer, men vi mener, der er brug for en sådan samlet landsbyggelov; en lovgivning af denne art trænger sig mere og mere på.

Også forslaget til lov om brandvæsenet i købstæderne og på landet kan vi tilsige en velvillig behandling her i tinget. Også dette lovforslag var jo til første behandling i sidste samling, og jeg kan henholde mig til, hvad jeg ved den lejlighed fremførte. Men da denne lov har en meget nær tilknytning til — eller rettere naturligt bør træde ud i livet samtidig med — landsbyggeloven, kan jeg tilsige mit partis støtte til de principper, der er nedlagt i de to lovforslag.

Jeg kan tilføje, at også mit parti gerne vil se disse to lovforslag ophøjet til lov i indeværende folketingsår.

Boligministeren (Bundvad): Jeg vil gerne takke samtlige ærede ordførere for deres principielle tilslutning til lovforslaget vedrørende byggelov for købstæderne og landet. Lovforslaget blev, som alle ved, fremsat i fjor og gik i udvalg. Så vidt jeg har haft lejlighed til at følge det, har udvalget allerede sidste år udført et stort arbejde ved gennemgangen af de mange bestemmelser, men lovforslaget blev altså ikke færdigbehandlet. Jeg vil gerne sige, at det var heller ikke meningen, at det skulle være færdigt sidste år. Jeg har lagt vægt på, at et sådant ret kompliceret forslag med mange tekniske bestemmelser fik sin tid på sig, om jeg så må sige, at folketinget gav sig god tid, således at også byggeriets organisationer og

enkeltpersoner fik tid til at sætte sig ind i sagen og gøre deres synspunkter gældende over for folketingsudvalg og ministerium. Vi står nu ved det punkt, hvor vi kan genoptage arbejdet, bl. a. med at sammenarbejde de mange henvendelser udefra.

Jeg er glad for, at der her er givet udtryk for samarbejdsvilje. Jeg kan for mit vedkommende sige, at jeg gerne vil være med til at drøfte ændringsforslag, hvis disse ikke går ud på at fortegne hovedlinjen i lovforslaget; den må vi fastholde. Det drejer sig om at få en forenkling i forhold til den lovgivning, vi har nu, og at få en ensartethed til fordel for byggeriet og for kommunerne. Jeg giver altså tilsagn om villighed til at forhandle om ændringsforslag og kan tilføje, at hvis der skulle blive brug for teknisk bistand, vil den kunne ydes i rimeligt omfang.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Også jeg takker de ærede ordførere for velvillig behandling af det af mig fremsatte lovforslag. Jeg er naturligvis særdeles rede til at drøfte de enkeltheder, som man fra flere sider har ønsket drøftelse af. Også jeg vil tilføje, at hvis der i udvalget skulle være ønske om juridisk-teknisk bistand under gennemgangen af lovforslaget, kan den stilles til rådighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at de to lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om erhvervelse af fast ejendom.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 285, fremsættelsen i tidenden sp. 115).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Poul Hansen (Svendborg): Spørgsmålet om udlændinges adgang til at erhverve jord her i landet har tidligere beskæftiget danske lovgivere. Udgangspunktet har gennem årene været bestemmelsen i såvel den nuværende som den foregående grundlov om, at udlændinges adgang til at blive ejere af fast ejendom nærmere skulle fastsættes ved lov. I den anledning har der da også været nedsat kommissioner, og så sent som i samlingen 1949-50 fremsattes på baggrund af en sådans betænkning også forslag herom i det daværende landsting. Det fremsatte lovforslag gennemførtes som bekendt ikke, og det skyldes vel især, at såre mange vanskelige problemer, bl. a. af traktatlig art, åbenbart gjorde det vanskeligt at få gennemført en lov, som det ville vise sig nogenlunde muligt at praktisere med rimeligt udbytte for formålet.

Jeg tror, man har ret til at sige, at man gav op over for opgaven på grund af disse vanskeligheder. Desuden vel også på grund af frygten for — hvis man kan sige det sådan — at hvad indad kunne vindes, det ville vel måske i lige så fuldt mål udad tabes eller i hvert fald volde store vanskeligheder for andre danske borgere.

Imidlertid har problemet jo stadig ligget der, og udviklingen på især et bestemt punkt har nu gjort spørgsmålet aktuelt, ikke alene herinde, men måske nok så meget ude i befolkningen. Den kolossale stigning i behovet for ferieområder både i den danske befolkning og i vore nabolande har med et tempo, der næsten ikke kan karakteriseres, øget presset på de rekreative områder, især på grunde mod hav og strand. Det var dette, der i sidste samling gav sig udtryk i ændringer i naturfredningsloven med det formål at intensivere fredningsbestræbelserne i de områder, hvor presset på sommerhusbyggeriet er vokset stærkt på grund af de bedre trafikmidler, den stigende levofod m. v. Det er således, at områder, der før lå fjernt fra alfarvej, nu ligger blot for den store strøm fra byerne, ikke alene fra byerne i Danmark, men fra det hele Nordeuropa.

Nu vil jeg sige, at dette store spørgsmål naturligvis først og fremmest må løses ved den fredningsplanlægning, der nu er ved at blive sat i gang; thi om de pågældende områder ved planløs oversvømmelse af sommerhusbebyggelse lukkes for den al-

mindelige befolkning og store naturværdier ødelægges, det ændres jo i og for sig ikke af, om grundene ejes af borgere af den ene eller den anden nationalitet. Men — og det er det store problem i forbindelse med dette lovforslag — hvis de forholdsvis begrænsede områder ikke alene udsættes for pres af indenlandske Liebhaberere, men nu også skal efterstræbes af købere fra befolkninger, der er os talmæssigt og vel også kapitalmæssigt overlegne, kan man forudse, at opgaven næsten kan blive uløselig for de danske myndigheder. Ja, jeg tør vove at påstå, at i kapløbet om især strandgrundene på den jyske vestkyst vil vor egen befolkning blive sorteper.

Jeg hilser derfor med tilfredshed, at den højtærede justitsminister nu har fremsat et lovforslag, der vil give nogen mulighed for at give dette lands indvånere en fortrinstillig ved erhvervelsen af de grunde, som også efter fredningsplanerne vil være at forbeholde det byggeri ved stranden, som naturligvis skal ske.

At opgaven, som det fremgår af lovforslaget, ikke har været let, når et korrekt forhold til andre nationer skal opretholdes, forstår vi. Lovforslaget drejer sig da ej heller som tidligere forslag om udlændinges erhvervelse af fast ejendom, men om, at tilladelse til at erhverve fast ejendom her i landet skal indhentes af personer og selskaber, som ikke er bosiddende eller hjemmehørende her.

Jeg skal ved denne behandling ikke gå i enkeltheder, thi de fleste af de problemer, som vil kunne rejses, belyses nok bedst under den udvalgsbehandling, som lovforslaget fordrer. Et par spørgsmål må dog berøres allerede nu.

Jeg ser, at lovforslagets bestemmelser ønskes ikraftsat pr. 1. januar 1960. Det har i nogle kredse vakt bekymring for, om ikke fremkomsten af selve dette forslag vil forstærke den tendens hos ikke her ilandet bosiddende personer til at opkøbe jord, som nu er i fuld udvikling. Spørgsmålet er derfor, om det ikke skulle fastslås, at sådanne erhvervelser fra lovforslagets fremsættelse skulle være underkastet lovforslagets bestemmelser, hvis man altså i øvrigt gennemfører loven. I alle tilfælde vil jeg, hvis den højtærede minister ikke mener, dette vil være rigtigt, foreslå, at vi så i udvalget

[Poul Hansen (Svendborg).]

enes om, at loven træder i kraft straks efter vedtagelsen, som jeg håber vi ret hurtigt kan blive enige om.

Jeg vil endvidere gerne have oplyst, om dette, at man tidligere har haft 5 års uafbrudt bopæl her i landet og således efter forslaget ikke behøver at skulle indhente tilladelse, også betyder, at personer, som nok har haft sådan bopæl her, men ikke har opført sig ønskværdigt og derfor er borte nu, ikke falder ind under bestemmelserne. Hvis dette er tilfældet — sådan må jeg læse det — må vi vist også se på denne side af sagen.

Ligeledes vil jeg gerne have belyst forholdet med hensyn til her i landet hjemmehørende selskaber. Disse kan jo frit erhverve jord, hvis det da ikke strider mod lov af 16. april 1957; men kan sådanne selskaber ikke let være domineret af ikke her i landet bosiddende personer, og kan loven ikke på denne måde omgås trods bestemmelserne i lovforslagets § 9?

Disse spørgsmål og indvendinger er, således som mit indlæg også viser, ikke udtryk for modvilje, men udtryk for ønsket om, at forslaget som opfyldte sit formål så effektivt som muligt.

Hertil vil jeg gerne føje, at det ville måske nok være rigtigt ved denne lejlighed at give udtryk for, at vi ikke betragter lovforslaget som et tegn på uvilje mod at se andre mennesker som gæster i vort land. Det, vi ønsker, er kun, at vort lille folk beholder førstefødselsretten til vort lands skønne naturrigdomme og sundhedskilder. Fremmede må først og sidst være gæster i ordets bedste forstand og ikke ejere. Der er i øvrigt adskillige stater, også flere lande i Den vesttyske Forbundsrepublik, der har bestemmelser, der regulerer fremmedes adgang til at erhverve jord.

Jeg anbefaler som sagt lovforslaget til velvillig behandling og håber, at denne kan foregå i enighed og i et hurtigt tempo under hensyn til sagens påtrængende karakter.

Lorentzen: Jeg ved ikke, om man kan vente, at det bliver en hurtig behandling, når man tænker på, at vi siden vor første grundlov har haft en paragraf, hvorefter udlændinges adgang til at erhverve fast ejendom skulle fastsættes ved lov. Når man

ser lidt tilbage på det, der er foregået i det høje ting gennem årene, kan man nok have sin tvivl om, hvorvidt det er noget, der kan foregå én-to-tre.

Der er det mærkelige ved denne sags gang her i tinget, at de skiftende, om jeg så må sige, oppositionspartier ofte har rejst spørgsmålet, men at man desværre må erkende, at når de, der havde rejst spørgsmålet, var blevet ministre, opdagede de, hvor svært spørgsmålet var. Jeg kan gå tilbage til 1911-12; da var det professor Ellinger, der første gang rejste spørgsmålet. Hr. Pinstrup senior har også rejst spørgsmålet, selv om det var på et begrænset område vedrørende mosebrug og den engelske kapital, der åbenbart interesserede sig herfor. Den daværende justitsminister Zahle sagde: det er meget betænkeligt at komme med et lovforslag, tænk dog på, at hollænderne har lært danskerne havebrug, og så nævnte han en enkelt godsejer, Tesdorpf; hvis ikke han havde fået lov til at erhverve dansk ejendom, havde vi måske ikke haft den fremgang i dansk landbrug, som hans indtræden i erhvervet betød. Derfor sagde Zahle: det er et svært spørgsmål.

Senere rejste Neergaard spørgsmålet. Neergaard havde særlig sin opmærksomhed henvendt på, at de store gårde kunne beslaglægges af udlændinge. Det er der ikke stor fare for i øjeblikket, for nu er det jordsudvalget, der stort set bestemmer over alt, hvad der vedrører de store gårde, så det er et kapitel for sig; men han var dog klar over, at det var et meget svært spørgsmål. Der kom derefter en lang række taler herom.

Under finanslovdebatten rejstes det samme spørgsmål, og Zahle, der nu var avanceret til statsminister og justitsminister, sagde, at man skulle vogte sig for, at udlændinge ikke sagde om vor lov — hvis vi vedtog dette lovforslag —: kun Danmark for de danske. Det ville være farligt for vort omdømme ude omkring.

I nyere tid har Aksel Møller rejst spørgsmålet, Pürschel har rejst spørgsmålet, og I. A. Hansen, alle sammen her i tinget.

Neergaard erkendte altså, at spørgsmålet var meget vanskeligt, det var ikke noget, man kunne gå ind i sådan én-to-tre. Vi havde traktatlige forpligtelser, både til den ene og den anden side, og Danmark kunne

[Lorentzen.]

let risikere at blive isoleret og komme i en vanskelig stilling. Og, sagde Neergaard, det har vist sig i de udvalgs møder, der har været om spørgsmålet, at der i alle partier, uanset politisk farve, har været store betænkeligheder ved en sådan lov.

I 1946 ved vi, at dansk samlings medlemmer kom med et forslag; den daværende justitsminister udtalte — som alle justitsministre har gjort det — velvilje over for lovforslaget, men man kunne jo godt mærke, at der var betænkeligheder.

Året efter kom det samme parti med lovforslag igen, da det ikke nåede at blive behandlet til ende, og så kom endelig Busch-Jensen i 1949 med sit lovforslag, som blev fremsat i landstinget, men som ikke blev gennemført.

Den højtærede justitsminister er gået, hvad jeg vil kalde, en meget moderat vej. Det foreliggende lovforslag opfylder i og for sig ikke grundlovens bestemmelser, hvad jeg vil finde er ret heldigt; det siger ikke, at fremmede statsborgere ikke kan erhverve ejendom her i landet. Det går en helt anden vej og siger: personer, der ikke har bopæl i Danmark, og som ej heller tidligere har haft bopæl her i landet i et samlet tidsrum af 5 år, kan kun erhverve ejendom med justitsministerens samtykke. Man må erkende, at det er et moderat lovforslag. Den tanke, der ligger bag lovforslaget er den, at man stort set ikke vil møde traktatlige indvendinger fra det ene eller det andet land. Det er ikke en lov, der er møntet på udlændinge som sådan, det er en lov, der er møntet på dem, der ikke bor i landet eller ikke tidligere har boet her i 5 år eller bosætter sig her, efter at de har fået et betinget skøde eller fået overdraget ejendommen.

Jeg skal hertil sige, at vi fra mit partis side er klar over, at det er et meget vanskeligt område, vi befinder os på. Jeg ved nok, som den ærede ordfører for socialdemokratiet (Poul Hansen [Svendborg]) sagde, at det drejer sig om Holmsland og om dem, der kom herop og ville have en villa o. lign. Jeg tror nu trods alt, at der sigtes lidt længere med lovforslaget end til disse sommerhuse. Jeg skal ikke uddybe dette nærmere her, jeg mener, at den højtærede justitsminister hellere vil have det drøftet i udvalget og dér nævne de synspunkter,

som kan anføres til støtte for lovforslaget ud over det, der står i forvejen. Lovforslaget drejer sig om enkeltpersoners ret til at erhverve ejendom. Bestemmelsen i § 1, stk. 2, er jo noget skarpere; den siger, at aktieselskaber, foreninger og lignende institutioner ikke kan erhverve ejendom i Danmark, medmindre selskabet har hjemsted her. Det er nok en bestemmelse, som må kræve nogen overvejelse, og jeg tvivler slet ikke om, at den højtærede justitsminister vil give alle de oplysninger, udvalget måtte ønske. Man må vel nok erkende, at det er en bestemmelse, der ikke er så forfærdelig nem at praktisere, der er jo mange kilder, hvorigennem udenlandsk eller dansk kapital kan sikre sig interesse i et selskab.

Jeg hilser med tilfredshed, at der gøres undtagelser ved arv og gave i op- og nedstigende slægtslinje, og jeg synes også, at det er en fortræffelig regel, at man ikke kan overtage en ejendom til brugspant, hvorved man jo kunne opnå ganske det samme, som hvis man havde skøde på ejendommen. Jeg kan også tiltræde bestemmelsen om, at langvarige brugskontrakter, der betyder en direkte omgåelse, må man have justitsministerens tilladelse til.

De tinglysningsretlige spørgsmål skal jeg ikke komme nærmere ind på, selv om det naturligvis ikke ville volde mig nogen vanskelighed at behandle dem; men det er så specifikt, at det må vi se nærmere på i udvalget.

Kort og godt kan jeg udtrykke mig sådan, at mit parti vil se på forslaget uden forudindtagne standpunkter. Vi erkender, at det i og for sig er et moderat forslag, og vi vil gå ind i et positivt samarbejde om at nå til et resultat, men vi er ikke blinde for, at så let, som lovforslaget ser ud, så lette er problemerne i virkeligheden ikke — og det er jeg naturligvis slet ikke i tvivl om at den højtærede justitsminister fuldt ud er klar over.

Thestrup: Den højtærede justitsminister har i sin skriftlige fremsættelse betonet, at den væsentligste grund til fremsættelsen af det lovforslag, vi her behandler, er, at der i det sidste par år i stigende omfang har meldt sig udenlandske liebhavere til fast ejendom, navnlig sommerhuse og sommerhusgrunde, her i landet, og at der i dags-

[Thestrup.]

pressen har været omtalt planer om opkøb af store arealer i naturskønne egne med henblik på at udnytte den udenlandske efterspørgsel. Jeg tror, at den højtærede justitsminister kunne have tilføjet, at de egne, det i særlig grad drejede sig om, er den jyske vestkyst, kysten ud mod Vesterhavet. Enhver dansk ved, at denne kyst er en enestående skøn natur, og at få steder er bedre egnede til rekreation for vor voksende befolkning end denne egn med dens stærke friske havluft og med dens udmærkede bademuligheder.

Det, der er sket, er, så vidt jeg kan se i alt fald, at store kredse af Vesteuropas befolkninger har fået øje på denne kyst og dens rekreativmuligheder og søger hertil, ikke mindst efter at den tyske Østersøkyst ikke længere har samme tiltrækning for dem som tidligere. Vi må naturligvis med venlighed modtage de statsborgere fra andre lande, der vil gæste vor vestkyst og nyde godt af dens rekreativmuligheder, men i endnu højere grad må vi være interesseret i at sikre vor egen befolkning adgang til rekreation ved denne kyst. For at opfylde dette formål må vi sikre os, at denne natur ikke ødelægges af skæmmende bebyggelse, og at der ikke sker det, at almenheden i virkeligheden spærres ude fra kysten.

For mig at se ville en fredningslovgivning, der sikrede disse formål, være det mest tiltalende, det mest anbefalesesværdige. Jeg er ikke i stand til at afgøre, om de gældende fredningsregler er tilstrækkelige hertil. Skulle det vise sig, at de ikke er tilstrækkelige, er vi fra mit partis side villige til at være med til ændringer, der kan sikre dette, naturligvis under forudsætning af, at den beskyttelse for den private ejendomsret, som grundloven tilsiger, bliver overholdt.

Jeg kan meget vel se det tiltalende i, at kun personer, der har den nære tilknytning til vort land, at de har bopæl her eller har haft bopæl her i længere tid, kan erhverve fast ejendom her, men jeg kan på den anden side ikke se bort fra, at en lov som den her foreslåede vel må siges mindre godt at stemme med de bestræbelser, der i øjeblikket gøres for at komme ind i et nært økonomisk samarbejde med større dele af Europa. Jeg kan heller ikke se bort

fra, at vi vel ikke kan være helt sikre på, at vi, hvis vi gennemfører en lov som denne, ikke kan risikere, at man fra udlandets side reagerer derimod og måske reagerer på måder, som vort erhvervsliv ikke er vel tjent med. Jeg kan endelig heller ikke se bort fra, at en lov af denne art er vanskelig at affatte således, at der ikke kan komme omgælder af den, omgælder, som det er vanskeligt at ramme.

Men selv om vi således er noget betænkelig ved det foreliggende lovforslag, vil jeg gerne være med til i et udvalg at drøfte det, og jeg er enig med det ærede medlem hr. Lorentzen i, at det er et moderat forslag, et forslag, der ikke går videre, end det vel, når man skal have et forslag af den art, må erkendes, at det er nødvendigt at gå. Vi vil altså gerne være med til at drøfte lovforslaget og de spørgsmål, der rejser sig i forbindelse med det.

Jeg har nogle bemærkninger vedrørende den rent tekniske side af lovforslaget, navnlig vedrørende tinglysningen, men dem tror jeg jeg vil vente med til udvalgsbehandlingen; dér hører de mere hjemme, end de gør her.

Lannung: Jeg kan på mit partis vegne principielt fuldt ud tiltræde det, der er grundtanken i det foreliggende lovforslag. Vi forstår særdeles vel det røre, som visse fremmede opkøb, navnlig af klitarealer, har vakt. Der er jo sket dette, at zonedelingen af vort naboland, Tyskland, har berøvet det stærkt industrialiserede, folkerige Vesttyskland en stor del af det gamle Tysklands kyststrækninger ved Østersøen, hvad der fører til, at man søger erstatning f. eks. ved de jyske kyster. Vi er enige i, at det, som udviklingen navnlig i den seneste tid har formet sig, hvor ferie- og fritidsarealer har fået stigende betydning, er helt naturligt at søge at reservere vore forholdsvis små rekreativarealer først og fremmest for dem, der bor her i landet. Priserne er jo for øvrigt på vej til at blive høje nok endda. Sommerhusbyggeriet gør i forvejen efterhånden et ikke ubetydeligt indhug i landets landbrugsarealer og dette ville jo blive betydeligt forstærket, hvis en stor del af kysterne kom på fremmede hænder.

For hele denne side af sagen er der meget

[Lannung.]

vægtige grunde, og det kan ikke volde betænkeligheder, at man her søger at varetage ubestridelige danske interesser, men vi deler det synspunkt, at den foreliggende opgave i øvrigt ikke er uden vanskeligheder. Den indebærer en ikke helt let afgørelse. Det er jo ikke et tilfælde, at man tidligere veg tilbage for en lignende lovgivning, og at det har ventet så længe, før det nuværende lovforslag fremkom, idet vore traktatlige forpligtelser til at give andre statsborgere den samme ret som danske statsborgere har rejst visse problemer, og det drejer sig her på grund af mestbegunstigelsesklausulen om en større kreds af fremmede lande. Den europæiske bosættelseskonvention og dens bestemmelser, der vedrører det her omhandlede område, får også en vis betydning, da vi jo har underskrevet denne konvention, omend vi endnu ikke har ratificeret den.

Man har søgt at komme uden om denne vanskelighed ved at knytte kriteriet for ret til erhvervelse til bopæl fremfor til nationalitet eller statsborgerforhold, og det vil være rimeligt at få hele denne side af spørgsmålet nærmere belyst og drøftet, men det sker formentlig alt taget i betragtning naturligst og bedst under udvalgsbehandling.

Jeg har noteret mig, at den højtærede justitsminister mener, at det vil være vanskeligt at begrænse pligten til at søge at opnå justitsministeriets tilladelse alene til ejendomme til opførelse af feriesteder, sommerhuse o. lign., og at det heller ikke vil være ønskeligt at nøjes hermed. Det siger sig selv, at kunne man have undtaget erhvervelsen af arealer til produktionsvirksomheder o. lign. fra hovedreglen, således at der her ikke kræves tilladelse, ville man være kommet uden om den vanskelighed, der reelt vel er af største betydning. Det, vi særlig må være opmærksomme på, er nemlig, at vi ikke kommer til at medvirke til at skabe vanskeligheder for erhvervelse af fast ejendom til forretningslokaler, dansk erhvervsvirksomhed, herunder produktion, i udlandet. Allerede før dannelsen af de seks'

fællesmarked havde adskillige danske eksportvirksomheder jo set sig nødsaget til at oprette produktionsafdelinger f. eks. i Tyskland, Belgien og Frankrig af hensyn til gældende toldsats og restriktioner i øvrigt, og motiveringen for at etablere en afdeling inden for de seks vil jo, indtil vi når til det store frihandelsområde, stadig bestå, i særdeleshed fordi man på lidt længere sigt kan nøjes med én afdeling, der kan betjene alle de seks lande.

Jeg har for mit vedkommende fået henvendelse fra et par større danske eksportvirksomheder, inden for hvilke man er noget betænkelig ved den side af det foreliggende lovforslag, jeg her er inde på, og man henstiller, at vi er meget opmærksomme på, at en sådan lov ikke udløse repressalier til skade for danske firmaer, der ønsker at drive virksomhed og dermed eje fast ejendom i andre lande.

Jeg ser og har med stor interesse bemærket mig, at den højtærede justitsminister i sin fremsættelse sagde, at han var villig til at forhandle ikke blot om de forskellige enkelte bestemmelser, hvad vi jo er vant til, men også om den i lovforslaget nedlagte linje. Der er således tilsagt vilje til en forhandling om, hvorvidt der eventuelt kunne være en endnu bedre linje for en løsning og da muligvis på internationalt plan eller på anden måde. Jeg vil for mit vedkommende være meget interesseret i alle de oplysninger, den højtærede justitsminister kan give om de forskellige problemer, jeg har rørt ved, herunder den større eller mindre risiko, vi løber, men jeg finder, at det under de foreliggende omstændigheder også på dette punkt naturligst kan ske inden for et udvalg.

Det vil også være rimeligt at få præciseret, eventuelt i en udvalgsbetænkning eller på anden måde, at loven vil blive administreret særdeles liberalt i relation til alle berettigede fremmede investeringer, som regeringen jo ved mange lejligheder har tilkendegivet der må lægges stærk vægt på fra et dansk synspunkt. Omvendt kan der være andre

[Lannung.]

relationer, hvor der er grund til større tilbageholdenhed, hvad vi også bedst kan gå nærmere ind på i et udvalg.

Med hensyn til enkeltheder skal jeg henstille til overvejelse og eventuel nærmere forhandling i et udvalg, om det ikke vil være rigtigt at foretage enkelte redaktionelle ændringer af loven, f. eks. om det ikke vil være rigtigt i § 1 at ændre ordene „har bopæl“ til „har fast bopæl“ og ligeledes at ændre ordene „i et samlet tidsrum af 5 år“ til „et tidsrum på i alt 5 år“ eller en lignende vending, der klart og entydigt tilkendegiver, hvad der efter motiverne er meningen, nemlig at den pågældende har boet her i et tidsrum af 5 år, hvad enten det er sket i sammenhæng eller i flere perioder. Ved „et samlet tidsrum“ kan efter min opfattelse forstås, at det skal være 5 år i sammenhæng, hvad der altså efter motiverne ikke er meningen. I hvert fald forekommer det mig, at det er bedst at bruge en vending, der ikke kan misforstås, i særdeleshed i et tilfælde som det foreliggende, hvor der bliver spørgsmål om, at fremmede i mange tilfælde må ønske hovedpunkterne af loven oversat til andre sprog. Det siges i motiveringen til § 1, at et midlertidigt ophold dog ikke fyldestgør lovens krav om bopæl. Det vil også nok være nødvendigt her at nå til en nærmere præcisering af, under hvilke omstændigheder man må regne med, at en person kun har midlertidigt ophold, selv om det strækker sig over mere end 5 år, og hvornår ophold er af en sådan karakter, at det sammenlagt med andre perioder kan berettige ham til at hævde, at han har haft bopæl i 5 år, og der kan være enkelte andre problemer i denne særlige forbindelse. Det er også rimeligt, tror jeg, som det allerede er nævnt, at se nærmere på ikrafttrædelsesbestemmelsen og visse andre enkeltheder.

Sandau: Det her foreliggende forslag til lov om erhvervelse af fast ejendom er udtryk for et ønske om at komme en uheldig udvikling i forkøbet. I forrige samling vedtog dette høje ting en fredningslov, der havde det formål at foretage fredning i så god tid, at samfundet ikke skulle stå som sorteper og betale store erstatninger, fordi udviklingen var løbet fra loven. Det foreliggende lovforslag er en nødvendig følge af

fredningslovens princip. I modsætning til tidligere, hvor den største del af landets befolkning boede enten på landet eller i mindre byer, bor nu en større del af vort lands befolkning i større byer. Dette nødvendiggør, at der føres en politik og skabes en lovgivning på dette område, som sikrer, at byernes millionbefolkning kan komme ud i det land, som de fortsat gerne skulle kunne kalde deres eget.

Jeg kan henvise til, at eftermiddagsbladet BT for nogen tid siden kunne fastslå, at ud af Danmarks samlede kyststrækning på 7 400 km var mindre end 40 km virkelig sikret som offentlig badestrand. Intet under, at bladet skriver i overskriften: „Den sørgelige sandhed om Danmarks lange kystlinje“. Det siger sig selv, at det kan føre til en farlig udvikling, dersom man fra et stort naboland kaster sine øjne på vore strandgrunde, selv om vi i forhold til landets størrelse er meget velforsynede med strandgrunde. Netop derfor må vi søge at bevare såvel disse som anden ejendom fra ukontrollerede opkøb, både af hensyn til befolkningen i by og på land, men også og ikke mindst af hensyn til den strøm af turister, der i stadig stigende grad gæster vort land.

Der har fra forskellig side været peget på den vanskelighed, der ligger i at lovgive på det område, som det her foreliggende lovforslag beskæftiger sig med, idet man må tænke på de følger, det kan få for dansk erhvervelse af fremmed ejendom. Vi må, så vidt jeg kan skønne, lovgive så langt, som det må anses for forsvarligt, og hvor dette ikke strækker til, søge andre muligheder for at nå det mål at bevare et åbent land.

En af de opgaver, som det har været nævnt at folketinget skulle beskæftige sig med i denne samling, er at forsøge på at inddrage de store stigninger i grundpriserne, der har fundet sted i den senere tid. Denne vej må netop i det her foreliggende tilfælde synes at være endog meget farbar, i hvert tilfælde hvor anden lovgivning ikke strækker til, og vi må jo ikke være blinde for, at foruden trangen til feriesteder vil også spekulationsmomentet anspore til øget opkøb; derfor er det nødvendigt, at denne lovgivning senere efterfølges af en lovgivning, der effektivt hindrer, at der kan tjenes arbejdsfrie penge på grundværdistigninger.

[Sandau.]

Det må stå lysende klart for enhver, at når det gælder om at holde de danske kyststrækninger og i det hele taget de danske naturværdier åbne for befolkningen, må vi alle yde en ekstraordinær indsats. Al grundspekulation på dette felt må modarbejdes på enhver tænkelig måde.

Ud fra disse betragtninger kan jeg på mit partis vegne tilsige både støtte til lovforslaget og en velvillig udvalgsbehandling.

Lynnerup Nielsen: Det foreliggende lovforslag tager jo sigte på at dæmme op imod den interesse, som i de seneste år visse udlændinge har vist for at erhverve dansk jord og ejendom. Der er sikkert ingen tvivl om, at en lovgivning som den foreliggende vil kunne tjene til at hæmme en uheldig udvikling i denne retning; om den så helt vil kunne sætte en stopper for udlændinges muligheder for at erhverve fast ejendom i Danmark, er en anden sag. Det kan måske også være tvivlsomt, om lovforslaget er vidtgående nok. På den anden side befinder vi os her på et felt, hvor det kan være vanskeligt at lovgive, og hvor det måske kan siges at rabatten ikke er så fast og stærk.

Det er måske et spørgsmål, om de dispensationsbestemmelser, som findes i lovforslaget — det er jo justitsministeren, som skal afgøre, om vedkommende udlænding skal have lov til at erhverve fast ejendom — ikke er for lempelige. Men naturligvis må der i en lov af den art være dispensationsbestemmelser; det er så meget mere nødvendigt, som vi her befinder os på et lovgivningsområde, hvor vi måske kan få visse internationale vanskeligheder. Der er imidlertid ikke tvivl om, at der er brug for en lovgivning på dette felt. Naturfredningsloven dækker ikke alle områder, og derfor er det både rigtigt og naturligt at gennemføre en lovgivning som den her foreslåede.

Jeg kan med disse ord tilsige mit partis medvirken til gennemførelse af en lovgivning, der vil være i stand til at sikre dansk jord for landets egne borgere. Vi er naturligvis interesserede i, at en udvikling som den, vi har set i de seneste år, kan blive stoppet, og hvis en lovgivning som den her foreslåede kan bidrage dertil, har den min gruppes absolutte velvilje.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg er formentlig i stand til at takke samtlige ærede ordførere for tilsagn om en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag, selv om enkelte ordførere gjorde ikke uforståelige betænkeligheder gældende, både over for princippet og over for enkeltheder i lovforslaget.

Jeg takker det ærede medlem hr. Poul Hansen (Svendborg) for den principielle tilslutning til forslaget. Det ærede medlem rejste spørgsmålet om ikrafttrædelsesdatoen og nævnte den mulighed, at man kunne have fastsat en ikrafttrædelsesdato fra lovforslagets fremsættelse. Heroverfor vil jeg gerne sige, at selv om jeg meget vel forstår den hensigt, det ærede medlem har med at rejse tanken, må jeg dog se sådan på det, at rent bortset fra, at det er principielt betænkeligt at give en lov af denne karakter tilbagevirkende kraft, tvivler jeg på, at det er praktisk nødvendigt. Det er mit indtryk, at specielt hvor det drejer sig om sommerhuse og lignende, finder handelen sted i forårsmånederne. Derfor er jeg enig med det ærede medlem i, at det ville være meget ønskeligt at se dette lovforslag gennemført, hvis der kan blive flertal for det, inden udgangen af dette kalenderår, så vi havde loven i hus, inden, skal vi sige, stormløbet mod strandgrundene begynder i foråret.

Det ærede medlem konstaterede, at bestemmelsen i § 1 ikke udelukkede, som det ærede medlem kaldte det, ikke ønskværdige personer, der havde været her i landet i mere end 5 år, fra at købe ejendom uden at komme i konflikt med denne lov. Det er naturligvis rigtigt, det kan tænkes, at personer, som blev udvist efter befrielsen, har været her så lang en periode, at de ikke omfattes af denne lov, og det er et spørgsmål, som jeg synes vi må drøfte i udvalget. Jeg kan ikke i øjeblikket se, hvorledes det er muligt at undgå det, ud over at jeg understreger, at personer, der er udvist, jo ikke kan komme ind i landet og derfor nok har mindre interesse i at erhverve fast ejendom her i landet. Jeg mener altså, at spørgsmålet ikke har så stor praktisk betydning, men jeg erkender, at der her er rejst et problem, som jeg er enig i at vi drøfter i udvalget.

Det ærede medlem hr. Lorentzen havde næst en meget interessant gennemgang af

[Justitsministeren.]

forhistorien en række bemærkninger at gøre. Det ærede medlem sagde, med megen ret, vedrørende § 1 og specielt vedrørende bestemmelsen i § 1, stk. 1, at det var en vidtgående bestemmelse, og at det blev vanskeligt at administrere den. Heroverfor vil jeg da gerne sige, at dette lovforslag indeholder reelt ingen retningslinjer for, hvorledes den til enhver tid siddende justitsminister skal administrere den beføjelse, han får. Nu ved jeg, at det ærede medlem hr. Lorentzen nærer en kvalificeret tillid til mig, og den er gengældt, naturligvis; men jeg erkender, at der kan jo komme andre justitsministre end det ærede medlem og mig. Netop derfor vil det naturligvis være meget interessant i et udvalg at diskutere spørgsmålet om retningslinjerne, og skulle det være muligt at formulere det i denne lovs bestemmelser eller at give udtryk for retningslinjerne i udvalgets betænkning, vil det naturligvis i høj grad interessere mig, idet jeg, hvis dette forslag gennemføres, jo er den første, der skal have med administrationen af den at gøre.

Det ærede medlem sluttede sine betragtninger med at sige, at det er et moderat lovforslag, og han tilsagde et positivt samarbejde. Det takker jeg for. Jeg er helt enig med ham i, at dette problem slet ikke er så let at løse, og jeg siger såvel til det ærede medlem som til andre ordførere, derunder det ærede medlem hr. Lannung, at hvis det er muligt at finde en anden løsning end den i lovforslaget skitserede, er jeg særdeles villig til at prøve, om vi kunne finde en farbar vej, der er bedre, herunder naturligvis også til at se på, hvorledes man i andre lande har løst problemet.

Til det ærede medlem hr. Thestrup, der navnlig beskæftigede sig med spørgsmålet om, hvorvidt en fredningslovgivning kunne dække det, der tænkes på, vil jeg sige, at det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Lorentzen sagde: dette lovforslag sigter videre. Det ærede medlem nævnte som en betænkelighed ved lovforslaget, at vi finder os midt i bestræbelser for at komme ind i et mere omfattende økonomisk samarbejde med omverdenen, og jeg er ganske enig med ham i, at netop den omstændighed giver os anledning til i udvalget nøje at

drøfte, hvilke retningslinjer der skal følges ved denne lovs administration, hvis lovforslaget ophøjes til lov.

Det ærede medlem pegede også på den reaktion, en sådan lov kunne fremkalde i udlandet. Det er et af de problemer, der i høj grad har optaget sindene, og som tidligere har været med til at hindre, at et lovforslag overhovedet blev fremsat.

Det ærede medlems bemærkning om omgælsesmulighederne giver mig anledning til at sige, at det spørgsmål er jeg særdeles villig til at drøfte. Også han nåede til at betegne lovforslaget som moderat og tilsagde villighed til drøftelse af enkeltheder og retningslinjer, og det takker jeg ham for.

Det ærede medlem nævnte, ligesom det ærede medlem hr. Lorentzen, at der kunne blive spørgsmål i forbindelse med tinglysning at drøfte. Det er jeg særdeles villig til.

Det ærede medlem hr. Lannung gav udtryk for principiel tilslutning til lovforslaget, men understregede ligesom andre ærede ordførere, at dette lovforslag berører mange særdeles vanskelige problemer. Han nævnte også specielt de vanskeligheder, der kan opstå for danske i udlandet, og jeg er enig med ham i, at også hensynet til udlændingsdanskere tilsiger, at denne lov administreres med megen varsomhed.

Det ærede medlem ville have nogle enkelte ændringer af sproglig art. Han foreslog i § 1, stk. 1, at anvende udtrykket „fast bopæl“ i stedet for „bopæl“. Jeg mener, at udtrykket dækker det samme i denne relation, men det kan diskuteres. Det ærede medlem hr. Lannung mente ikke, det var noget heldigt udtryk „samlet tidsrum af 5 år“, og ville foretrække „i alt 5 år“. Også det er jeg villig til at diskutere. Jeg er enig med det ærede medlem i, at ikke mindst et lovforslag af denne karakter skal være tydeligt at læse for enhver.

Jeg takker det ærede medlem hr. Sandau for hans anbefaling af lovforslaget. Også det ærede medlem hr. Lynnerup Nielsen kan jeg takke for tilslutning, idet han sluttede med at sige, at der er brug for en lovgivning af denne karakter. Det ærede medlem rejste spørgsmålet om, hvorvidt dette lovforslag var vidtgående nok, og jeg er enig med ham i, at loven vil ikke betyde et stop for udlændinges adgang til at erhverve fast ejendom her i landet. Men det har heller

[Justitsministeren.]

ikke været meningen, det har ikke været tilsigtet. Vi kan naturligvis diskutere, om lovforslaget er vidtgående nok. Jeg vil kun sige, at et lovforslag, der giver en så vidtstrakt bemyndigelse til en justitsminister, kan vanskeligt lovgivningsteknisk være mere vidtgående. Det afhænger ganske af, hvorledes lovforslaget administreres. Men hvis det var muligt i lovforslaget at angive retningslinjer for administrationen, ville det være en lettelse både for mig og mine eventuelle efterfølgere — dem kommer der jo nok nogle af — og det ville jeg derfor se med megen glæde.

Stort set kan jeg takke for den modtagelse, lovforslaget har fået.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Poul Hansen (Svendborg): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 29. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til bygge lov for købstæderne og landet

og

forslag til lov om brandvæsenet i købstæderne og på landet.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om erhvervelse af fast ejendom.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdstageres opfindelser.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om hemmelige patenter.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om sparekasser.

Mødet hævet kl. 14⁴⁵.

10. møde.

Torsdag den 29. oktober kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler justitsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om børns retsstilling

og

forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabssager):

I skrivelse af dags dato meddeler boligministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ophævelse af Sønderjydske Hypoteklånepand.

Medlemmer af folketinget Ragnhild Andersen, Fuglsang, Alfred Jensen, Lynnerup Nielsen og Petra Petersen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om folkeforsikring (om nedsettelse af tilgangsalder, ophævelse af zonegrænser og forhøjelse af grundbeløb og ægteskabstillæg m. v.).

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om børns retsstilling* og *forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabssager).*

Netop i disse dage for 25 år siden fremsatte den daværende justitsminister det komplekse af lovforslag om børns retsstilling,